Day:

PART-II

سوال نمبر 2:

جواب:

پښتو ژبه څومره زړه ده؟

پښتو ژبه دومره زړه ده څومره چې پښتانه زاړه دي ځکه چې دا د یوې قدیمې ژبې د قوم سره سره د ډېرو د ثقافتي اقدارو د مجموعي قوم دے په کوم چې پښتون تمام پېژندل شي۔ دا څېره په شکلي هم چې پښتون څومره زوړ دے دومره پښتو هم زړه ده

Improve it by extending its length

دلائل:

لاندې حصه دلائل دي چې را ترې ثابته شي چې پښتو زرګونه کاله زړه ژبه ده۔

1- قاضي عبدالحليم اثر صيب د پښتو اکيډمۍ رساله (پښتو) کښې د لفظ "ار" په حقله خپل مضمون کې دا ثابته کړې ده چې پښتو اوه زره کاله زړه ژبه ده۔

2- په اوستا کې د بخد په حواله د پښتون ذکر راغلی۔ "اوستا" کتاب په 1000 قبل مسيح کې يعني

It should be in the form headings

د نن نه دې زره څلورسوه کاله پخوا لیکلې شوې دے۔

3- ښاغلي عبدالحئ حبیبي په خپله مقاله کې د ډېرې تحقیقي خبرې کړې دي۔ دغه مقاله په کال 1960 کې چاپ شوې ده۔ د دې مقالې خواصې برخې دا دي:

الف:

لویکان شاهي کورنۍ وه چې په بلتستان او غزني کې د کابل شاهانو سره ئې خپلولي وه۔ د دوی نوم د پښتو "لوی" نه جوړ دے او ژبه ئې پښتو وه او قدیم تر لویک و جویر "هجویر" وو: چې په ۱۶۰ عیسوی خواوشا کې تېر شوے دے۔

ب:

د پښتو یو قدیم نظم ویونکي لویک شاعر چې خانان لویک وُو او د کابل د خنجل بادشاه معاصر وُو۔ په ۱۴۳ھ خواوشاه کې ژوندے وُه۔ دے هم لکه د امیر کروړ د پښتو قدیم شاعر او د دغه هم عصر وه۔

ج:

د لویکانو کورنۍ د سبکتګین د لاسه په ۳۱۵ عیسوی کې ختمه شوه۔

4- په "رګ وید" نومې کتاب کې د پښتون ذکر

Day: Date:

داخلې دي - دا کتاب په ۱۷۰۰ ق م قبل مسیح کې یعنې
د نن نه دري زره څلور سوه کاله پخوا لیکلې
شوې دی -

5- یوناني مورخ "هیرودوتس" په ۴۲۵-۳۸۴
کې د پښتو وطن پکتیکا یاد کړے دے چې
پښتو تري تقریبًا دوه نیم زره کاله زړه
ثابتیږي -

6- دا خبره هم مشهوره ده چې د سوات په
"بخته" نومې ځائی کې د خاورې په منړونو خط
موندې شوې دے چې ۶۰۰ ق م کې سورې
خاندان لیکلی دے لکه د پښتو د لیک په
د ښي نه کس ته نیغ لیکلي شو - دې
خط غټ خصوصیت دا وه چې د کوم څیز
په حقله به ئې څه وئیل نو ځنګل د هغه
په څیز به ئې څه شکل جوړ کړو لکه د
بابل سومیري ژبې د لیکونکو - په دے لحاظ
پښتو په دے علاقه کې ۲۶۰۰ کاله زړه
ده -

7- ښاغلي حبیبي "بخوانئ" نومې مقاله کې چې
د ایران "اریوش" نومې بادشاه د خپل سلطنت
د کارنون ، د صداقت ، د امن ، د انصاف ،
د خدائ پاک ستائني او د دروغون او

Day: ____________ Date: ____________

ناپاکي نه د بېښاري بيان د قرء په تېکو لیکلی
دے چې ۴۳۵ کرښې وه - په هره کرښه کې ئې
۲۸ حرفونه دي - هر حرف د ۳ نه تر ۵
پوري د ميمي علاماتو نه جوړ دے - په دې حساب
ټول علامات "۷۵۰۰" دي - په دې بيان کې
درې د پښتو مصرعې په مېښې رسم الخط کې لیکلی
شوې چې په پښتو رسم الخط کې راسي دي:

نه اهريکه ووم
نه د ره وزن ووم
نه زورکم ونے ووم

درې نه دا معلومېږي چې پښتانه د ايران په
قطبي غرنيزه علاقه کې اباد وو او دا نثري هم
څرګندېږي چې د دغه ورځو کې څه زمانه
وړاندې او وروستو مېښې رسم الخط وه چې پښتو
ترې تقريباً دوه نيم زره کاله بخوانی ظاهرېږي۔

سوال نمبر 4:

جواب:

پښتو نثر او د هغې ارتقاء:

نثر څه ته وائي؟

Should be from next page

نثر هغه لیکلو ته وائي
چې نظم نه وي - ګنو پوهانو د نثر ګڼې تعریفونه

CS CamScanner

کړې دي۔

قاضي عبدالحلیم اثر افغاني د نثر تعریف داسې کړی:

"نثر په لغت کې شیندلو، پاشلو او خورولو ته وايي او په اصطلاح کې هغه کلام دے چې د وزن د قید نه خالي او آزاد وي۔"

ښاغلي سید انورالحق د نثر تعریف په دې ډول کړی:

"نثر په اصل کې د عربۍ ژبې ټکی دے او معنی ئې نویستل، خورول او شیندل دي۔ او اصطلاح کې معنی د "نظم ضد" دے۔"

خو ادیبانو او عالمانو د نثر دپاره د علمي تعریف دا مقرر کړے دے:

"کلام چې په څه وزن یا بحر کې تړلے نه وي نثر دے۔"

لنډه دا چې نثر روان او عام فهم لیک دے۔ او د نظم ضد دے۔ د نثر جوړښت ازته ده او د خیالاتو اظهار پکې په خلاصه مټ کیدیشي۔ عامې خبرې، د اخبار، ټي وي، ریډیو خبرونه، متلونه، سوکړې، دوډۍ، نقلونه، لطیفې وغیره دا ټول نثر دے۔

پښتو ادب کې نثر

د پښتو د نثر په معلومو لیکونو کې "د رسالو ویږمه" وړومبۍ نثر گڼل شي چې د نن نه تقریبًا دولس سوه کاله مخکې ابو محمد هاشم د شړي په فصاحت او بلاغت ترجمه کړې ده۔ دا لیک اگرچې یو څو پاڼې دي خو د پښتو ادب سرمایه ده۔ له دې نه علاوه "تاریخ سورې او د سلیمان ماکو "تذکرة الاولیاء" د پښتو داسې کتابونه دي چې له بده مرغه نمونه کې شته ولې کتابونه نشته۔

د دغه وجه د چې د پیر روښان "خیرالبیان" د پښتو نثر وړومبی کتاب گڼلے شي کوم چې په کتابي شکل کې نن موجود دے۔

د پښتو نثر ارتقاء:

پښتو ادب کې زیاته برخه د شاعرۍ ده او په تاریخي حوالې سره شاعري زړه هم ده خو نثر هم په پښتو ژبه کې یوه غټه برخه او زورورې لري۔ د پښتو نثر ارتقاء په لاندینو څلورو دورو کې تقسیمولے شي۔

د پښتو د نثر اولنے دور:

د پښتو د نثر د آغاز یا اولني دور په حقله مونږ سره

خو ښکاره معلومات نشته - ځکه چې د لیکوالو
په حقله او د نثر پاره په حواله د بحث کولو
دپاره اکثر امکاني کلمات "کیدې شي" استعمال
کي راولو - پیدا هم که څه لګه شان خاکه
زمونږ وړاندې د دغه دور په حقله راځي
نو دغه د "پټه خزانه" له برکته راځي -

"پټه خزانه" د "محمد هوتک" د لاسي تالیف دے چې
د اولني دور د تاریخ په حقله زمونږ لپاره ډیره
لارښوونه کوي - د نثر اولني دور په ۲۲۳ھ
نه تر ۹۰۰ھ پورې رسي - دے کې چې د کومو
نثر لیکونو برخه ده هغوی کي ابو محمد هاشم
سروانی، سلیمان ماکو، محمد بن علي البستي، احمد
بن سعید، شیخ ملي او خان ککو شامل
دي -

"پټه خزانه" د مؤلف تر مخه د نثر باقاعده
آغاز هاشم سروانی د خپل کتاب "د سالو وږمه"
نه کړے دے - دې کتاب کي ئي د عربو
فصاحت او بلاغت بیان کړے دے خو
تر اوسه دا کتاب تر لاسه شوے نه دے -
د دے دور دویم کتاب د سلیمان ماکو
"تذکرة الاولیاء" دے - چې په ۶۱۲ھ کي
د پښتو اولنۍ تذکره لیکلي ده - د دې
کتاب یو څو پاڼي تر لاسه شوي دي -

Day: Date:

← په نثر د عربي او فارسي اثر ژرق وه ځکه چې د هغه وخت لیکوال ښه عالمان وو۔

د پښتو نثر دویم دور:

د پښتو د نثر دویم دور کې لکه د اولني دور د امکاني ګټماتو نه کار نه شي اغستلے بلکه سړے په یقین سره ویلے شي چې د نهمې او یوولسمې صدۍ هجري تر مینځه کوم لیکوال دي او کوم تخلیقي اثار ئې دي ولې چې د هغه کتابونه زمونږ په وړاندې دي۔ د دویم دور په سرو لیکوالو کې چې کومې دوا نامې راځي هغه د بایزید انصاري او اخون درویزه بابا دي۔ دې دور ته د نثر فني دور هم ویلے شي۔ د دے دور په لیکونو د عربۍ او فارسۍ اثر زیات دے۔

خصوصیات:

i- د پښتو ادب د دویم دور د ګټو خصوصیاتو نه یو خصوصیت دا دے چې د ساده او آسان نثر ځائ فني او مشکل نثر او نیوو په نثر کې د وزن التزام لازمي ګڼلے شو۔

ii- په دے دور کې د موضوع په لحاظ نثر کې تصوف، اخلاق، مذهب او نور ګڼ موضوعات ځائ شول۔ او پښتو نثر کې وسعت پیدا

Day:

شو -

iii - د مذهبي او اخلاقي کتابونو نه علاوه په دې دور کې د تاریخ په موضوع هم کتابونه ولیکلې شول -

د پښتو نثر دریم دور :

د پښتو نثر دریم دور د یولسم صدي هجري نه تر دولسمې صدي هجري پورې خور دے - دا دور د پښتو نثر دپاره ډیر اهمیت لري - دې دور کې په شعوري توګه د پښتو په ادب کې داسې اثار رانبکاره شول کوم چې د دې نه مخکې نه وو -

خصوصیات :

① په دے دور کې مذهبي افکار په پوره توګه پښتو ادب ته راورسیدل چې نظم او نثر دواړه کې په نظر راځي -

② د دے نه علاوه د عربۍ ژبې ټکي هم پښتو ته د ټول نمر لپاره راننوتل -

③ د ختټکو کورنۍ د کوششونو په وجه عام خلق پښتو ادب سره اشنا شول - او د رسالې او د لیک سره د خلقو شوق پیدا شو - په دے دور کې د عربۍ او فارسي کتابونه پښتو

ته ترجمه شول -

(4) لنډه دا چې د نثر دریم دور کې پښتو نثر د نظم سره اوږه په اوږه رواڼ شو - او په ادبي ، تاریخي او نورو ګڼو موضوعاتو باندې کتابونه ولیکل شول - پښتو نثر دائره ډیره فراخه شول -

د پښتو نثر څلورم دور : (جدید دور)

شلمې صدۍ ته د پښتو نثر څلورم دور یا جدید دور ویلې شي - په دې دور کې پښتو خپل عروج ته ورسیده او په بین الاقوامي سطح باندې پېژندلے شوه - سیاسي او تمدني انقلاب په پښتو نثر کې هم لوی انقلاب راوستو - د نثر لمن دومره فراخه شوه چې پکې په هر اړخ باندې لیکل اشوه - په دې دور کې ناول نګاري شروع شوه او د تذکره نګارۍ باقاعده آغاز وشو - د نثر جدید دور د پښتو ادب او نثر د ټولو نه ترقي یافته دور دے -

د زوړ او نوي نثر خصوصیات :

د زوړ نثر خصوصیات :

(1) زوړ نثر باندې د نظم

اثرات افغه خطاري - بعضې وخت دا اثر دومره غالب وي چې نثر بيخي نظم ښکاري

② په زوړ نثر کې د فارسي او عربي ژبو استعمال ډیر زیات دی -

③ د علاقائي ژبې په زوړ نثر ډیر اثرات دي - بعضي وخت پېرې دېلي علاقې پښتانه نه پوهیږي -

④ د خیر البیان او مخزن اسلام دواړو کتابونو کې د لیکوالو اولني مقصد د قوم اصلاح وه دغه وجه ده چې د دې دور په نثر کې اصلاحي رنګ غالب دی -

د نوي نثر خصوصیات :

① په نوي نثر باندې د نظم اثرات ختم شول - نثر او نظم دواړه د یو بل د اثرګو نه آزاد شول - او اوس په ازه روان شول -

② په زوړ نثر باندې د فارسي او عربي اثرات ډیر وو ولې په نوي نثر دا اثرات ډیر کم شول - په نوي نثر کې صرف هغه الفاظ استعمالیږي چې د پښتو ژبې مستقله

حصه دره -

(3) د نوي نثر بانډې د علاقائي لهجو اثرات ډېر
کم دي. او په نوي نثر کي د لهجه په لحاظ
سره يووالى او يکسانيت ښکاري -

(4) د زوړ نثر په مقابله کي په نوي نثر بانډې
د ګرامر او پښتو ادب د نړۍ د نورو
ژبو د ادب سره مقابله کي ودريدو -